

2 Δεκεμβρίου 2015

Γιατί ο Μοναχισμός δεν θεωρείται ανενεργός απραξία (Χρίστος Κρικώνης, Ομ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://bitly.com/1P30QGb>]

Ο Ησυχασμός στην Ορθοδοξία δεν νοείται ως κατάσταση ανενεργού απραξίας, δεν αρνείται τον κοινωνικό άνθρωπο. Ο ησυχαστής βρίσκεται σε συνεχή δράση, αγωνίζεται να φθάσει στην Θεία Χάρη, που θα τον απελευθερώσει από τα πάθη. Δεν ζει πια για τον εαυτό του, αλλά είναι πλήρης αγάπης για τους άλλους. Αυτό είναι μέσα στην όλη δομή του κοινοβιακού μοναστηριού, όπου δεν αποκλείονται και οι καθαρά υλικοβιοτικές δραστηριότητες.

Στην μοναστική αδελφότητα οι δραστηριότητες αυτές δεν είναι κερδοσκοπικά επαγγέλματα, αλλά προσφορά διακονίας και έργα αγάπης.

Τα πάντα στον χώρο αυτό χρησιμεύουν ως σύμβολα της Θείας πραγματικότητας, τα πάντα υποδηλώνουν το υπερβατικό μυστικό. Οι γλυκές ψαλμωδίες των μοναχών είναι αμυδρό απείκασμα των αγγέλων που υμνούν τον Ύψιστο. Το θυμίαμα, το υποβλητικό φως των κεριών και των κανδηλιών, οι κατανυκτικές λειτουργίες, οι νοερές και μυστικές προσευχές, ο πλούτος των διηγήσεων για τα θαύματα, οι γλυκές κωδωνοκρουσίες όλα αυτά αποτελούν μια πολύφωνη συμφωνία, της οποίας οι μελωδίες χάνονται καθώς ανέρχονται στο Αιώνιον από το οποίο άλλωστε και αναβλύζουν[14].

Το κυριώτερο πλεονέκτημα της κοινοβιακής ζωής είναι ο καταμερισμός της εργασίας όπου ο καθένας θα προσφέρει τις δυνάμεις του σε εκδηλώσεις φιλανθρωπικής δραστηριότητας και θα αφιερώσει τον εαυτό του σε έργα αγάπης και προσευχής. Έτσι, ενώ αποφεύγουν να κάνουν πολλά από εκείνα που κάνουμε εμείς μέσα στον κόσμο, κάνουν όμως με την προσευχή τους για τους ανθρώπους όσα παραλείπουμε να κάνουμε οι ίδιοι οι άνθρωποι. Ο μοναχός μπορεί να προσφέρει ουσιαστικές υπηρεσίες στην ανθρωπότητα με την κοινωνική και ιεραποστολική του δράση· με τον ιδεαλισμό και τον ηρωισμό του γίνεται το φωτεινό υπόδειγμα στην κοινωνία[15]. Τη μεγαλύτερη όμως κοινωνική προσφορά, παρά τα αντίθετα λεγόμενα και ενίοτε συμβαίνοντα, δεχόμεθα όσοι μέσα στον κόσμο ευρισκόμεθα σε πνευματική επικοινωνία με τους ερημίτες και ασκητές, που προσεύχονται συνεχώς για μας και όλο τον κόσμο[16].

Η ζωή του κοινοβιακού μοναστηριού δεν είναι τόπος, αλλά τρόπος ζωής και υπάρξεως· και μόνο με αυτόν τον τρόπο υπάρξεως εξασφαλίζεται η δυνατότητα της σωτηρίας ήτοι ο αγιασμός και η θέωσή μας, η οποία είναι δυνατή μόνο μέσα στην Εκκλησία, τονίζει ο γέροντας Γεώργιος Καψάνης[17].

Εν κατακλείδι ο Ορθόδοξος Μοναχισμός, είτε αυτός λέγεται Αγιορείτικος, είτε Μετεωρίτικος, είτε άλλως πως, παραμένει ενιαίος, ακριβώς όπως ήταν διά μέσου των αιώνων και ελπίζεται ότι θα γίνει ακόμη καλύτερος. Γιατί ανταποκρίνεται στα υψηλότερα και ευγενέστερα ιδανικά της ανθρώπινης ψυχής και ως τοιούτος είναι και απαίτηση των καιρών. Γιατί μέσα στην ανασφάλεια, αβεβαιότητα και απογοήτευση της κοινωνίας των ανθρώπων αποτελεί και σήμερα και θα αποτελεί πάντοτε την ελπίδα της πνευματικής ασφάλειας, της σταθερής πορείας και του αγώνος για την σωτηρία των ανθρώπων όλου του κόσμου.

Αντικειμενική αξιολόγηση του Ορθόδοξου Μοναχισμού

Όταν λοιπόν ο Ορθόδοξος Μοναχισμός προσεγγίζεται με αντικειμενικότητα είναι δυνατή η διαπίστωση των πραγματικών διαστάσεων και επιδιώξεών του. Στους πολλούς τρόπους και δρόμους, που υπάρχουν για την επιδίωξη και επίτευξη της τελειότητας των ανθρώπων, είναι εξαιρετικά ωφέλιμο για την ανθρωπότητα να υπάρχει και μια εξωκόσμια κοινωνία, η οποία να τονίζει και να προβάλλει ως προσπάθεια και σύμβολο την ανάγκη ανύψωσης σε μία ουράνια σφαίρα ζωής, όπως την επιδιώκουν οι μοναχοί.

Η προσπάθεια αυτή των ησυχαστών μοναχών να φθάσουν σε ένα άλλο στάδιο πνευματικής τελειότητας, απηλλαγμένοι των εγκοσμίων και απομακρυσμένοι του κόσμου, είναι να κατορθώσουν να οργανώσουν ένα υποκατάστατο της ουράνιας πολιτείας επί της γης. Η πολιτεία αυτή θα έχει ως προορισμό της να κατανοηθεί καλύτερα η εγκόσμια εν ασκήσει πολιτεία τους, την οποίαν επιδιώκουν να διαμορφώσουν στα μοναστήρια τους ως «ξένη πολιτεία», είτε αυτή βρίσκεται εκτός κόσμου είτε μεταξύ ουρανού και γής. Από τους πρώτους χρόνους του μοναχικού πολιτεύματος υπήρχε βαθειά πεποίθηση ότι ο «ξένος» αυτός βίος είναι σάρξ εκ της σαρκός της Εκκλησίας· είναι η ίδια η εκκλησιαστική ζωή, βιουμένη από πρόσωπα τα οποία έχουν ολοκληρωτικά αφοσιωθεί σ' αυτήν. Στον βίο του Μ. Αντωνίου ο Μ. Αθανάσιος περιγράφει την μοναχική κοινωνία της εποχής του ως πολιτεία εν Χριστώ κοινωνίας και αγάπης· ως άλλου είδους πολιτεία, η οποία δεν ήταν άλλο παρά αυθεντική εικόνα της εκκλησιαστικής πολιτείας. «Η έρημος επολίσθη υπό μοναχών... απογραφάντων την εν ουρανοίς πολιτείαν»[18].

14. Ε. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Το Άγιον Όρος ως φορέας και ως παράγων πολιτισμού, σ. 268 έ.
15. Ε. Θεοδώρου, Χριστιανικός ανθρωπισμός, σ. 187-188.
16. Γ. Μεταλληνού, Ορθόδοξη θεώρηση της Κοινωνίας, Αθήνα 1988, σ. 53-54 και Του αυτού, Η Εκκλησία μέσα στον κόσμο, σ. 2.
17. Αρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, καθηγουμένου της Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, Ομιλίες σε ακίνητες Δεσποτικές και Θεομητορικές Εορτές, (των ετών 1981-1991), Α΄, Έκδοσις, Ι.Μ. Οσίου Γρηγορίου, 2015, σ. 13.
18. Μ. Αθανασίου, Βίος και Πολιτεία του οσίου πατρός ημών Αντωνίου, 4, PG 26, 845 και 14, PG 26, 865B. Βλ. Π. Χρήστου, Το μήνυμα του Αγίου Όρους, σ. 94-95 και Κ. Σκουτέρη, Ο Μοναχικός Βίος αυθεντική πραγμάτωση του Ορθοδόξου ήθους, 600η Αμφιετηρίς. Πρακτικά Πανελληνίου Μοναστικού Συνεδρίου (18-20 Απριλίου 1990), έκδοση Ι. Μ. Μεταμορφώσεως - Μεγάλου Μετεώρου, Άγια Μετέωρα 1990, σ. 176-177 έ.